

PROGRAM
WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI
W SZCZECINIE

„Celem wychowania nie jest więc urobienie wychowanka według jakiegoś konkretnego narzuconego wszystkim wzoru, ale pomoc w tym, by stawał się lepszym człowiekiem. Człowieka można pojmować jedynie dynamicznie, gdyż stale zmienia się, jest w drodze. Dlatego celem wychowania jest wspieranie wychowanka w tym, by stawał się coraz bardziej dojrzały, coraz bardziej twórczy, coraz bardziej życzliwy, czyli coraz lepszy”

M. Braun - Gałkowska

Zatwierdzony dn.....

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Zadania wychowawcze szkoły, a poszczególne sfery rozwoju ucznia.	4
3. Zadania profilaktyczne – zapobieganie narkomanii, agresji i innym zachowaniom ryzykownym	6
4. Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa.....	9
5. Współpraca z rodzicami.....	12
6. Ewaluacja w procesie wychowania.....	13
7. Model absolwenta Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Integracyjnymi	14

1. Wstęp

Edukacja szkolna polega na harmonijnej realizacji przez nauczycieli zadań w zakresie nauczania, opieki i wychowania, które są ze sobą nierozdzielnie związane. Działania szkoły określone są przez jej integracyjny charakter, a występowanie w naszej placówce oddziałów integracyjnych oparte jest na przekonaniu, że dzieci i młodzież powinny uczyć się razem, niezależnie od doświadczanych przez nie trudności i różnic, możliwości indywidualnych, niejednokrotnie związanych ze stanem zdrowia uczniów.

Realizując założenia podstawy programowej i programu wychowawczo - profilaktycznego możemy stworzyć sprzyjające środowisko, w którym dokonuje się zmiana postaw społecznych, zmiana postaw wobec siebie i otaczającego świata. Dobra atmosfera, klimat sprzyjający bezpieczeństwu powoduje, że między młodzieżą zdrową i niepełnosprawną rodzi się poczucie więzi, odpowiedzialności za własny i innych styl życia. Indywidualne cechy charakteru, zainteresowania, zdolności i potrzeb w zakresie nauczania, wychowania i opieki są wyznacznikami do tworzenia zintegrowanego systemu oddziaływań, poszukiwania najlepszych i najbardziej sprzyjających rozwojowi dróg wspierania uczniów i towarzyszenia im w drodze do dorosłości. Niezwykle ważne jest dla nas oparcie działań o system wartości - tych, które preferują uczniowie naszego liceum. Są to: zdrowie, rodzina, przyjaźń, zaufanie, miłość, szczerłość, bezpieczeństwo, szczęście. Poszerzanie ich w toku różnych działań, wpajania zasad obowiązujących w życiu społecznym i szkolnym o: odpowiedzialność, poszanowanie drugiego człowieka, szacunek dla przyrody i nauki, patriotyzm. I tu jako partnerów do współpracy szczególnie postrzegamy rodziców, którzy od najmłodszych lat pokazują, że dobro i zło istnieją obok siebie, a każdy z nas ma prawo wyboru.

Pamiętać będziemy również, że dzieci wychowywane są przede wszystkim przez swoich rodziców, a zadaniem szkoły jest wspieranie rodziców, ściśle z nimi współpraca.

Wychowywanie jest optymalne wówczas, gdy zaspokojone zostaną podstawowe potrzeby młodego człowieka, w tym przede wszystkim – potrzeba bezpieczeństwa. O bezpieczeństwo wszystkich uczniów dbają nauczyciele na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych, w czasie przerw, w trakcie wyjść i wyjazdów. Poczuciu bezpieczeństwa uczniów sprzyja otoczenie - estetyczna, czysta, monitorowana szkoła.

Założenie harmonijnego rozwoju implikuje zapobieganie patologiom, a co za tym idzie - przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, tj. takim, które niosą ryzyko negatywnych konsekwencji zarówno dla zdrowia fizycznego i psychicznego jednostki, jak i dla jej otoczenia społecznego. Nieodłącznym elementem podejmowanych oddziaływań jest profilaktyka zachowań ryzykownych młodzieży

W całym procesie dydaktyczno - wychowawczo - profilaktycznym będziemy dążyć do rozwoju ucznia w zakresie etycznym, społecznym, osobowościowym, intelektualnym, zdrowotnym.

Zdajemy sobie sprawę, że każdy człowiek jest odrębną indywidualnością, swoistym mikroświatem, a więc jego rozwój uzależniony jest od wielu jednostkowych predyspozycji, od środowiska społeczno-wychowawczego, od doświadczeń. Nasze działania zaprojektowane zostały na cały cykl edukacji w szkole średniej. Zadania są dla wszystkich poziomów jednakowe, ale formy ich realizacji będą różne, zależne od wieku rozwojowego uczniów i rozpoznawanych potrzeb. Wszak ewaluacja w procesie wychowawczym jest konieczna, ale zarazem jest często zadaniem przekraczającym możliwości diagnozy (nie zwalnia nas to jednak od prób badania efektów wychowania).

2. Zadania wychowawcze szkoły, a poszczególne sfery rozwoju ucznia.

2.1. Wspieranie etycznego rozwoju ucznia

Wychodząc z założenia, że nic co narzucone i bezkrytycznie przyjęte, nie tworzy prawdziwych fundamentów rozwoju, dużą wagę przywiązujemy do samodzielnego dochodzenia uczniów do pewnych prawd uniwersalnych, do dyskusji na temat ich aktualności. Wspieranie etycznego rozwoju ucznia ma miejsce w każdej sytuacji, współtworzenie systemu wartości dokonuje się podczas każdej sytuacji wychowawczej, a naszym zadaniem jest pomoc uczniom w odkrywaniu wartości uniwersalnych i właściwej ich interpretacji. Propagowaniu postaw etycznych, wartości służy każdy dzień w życiu szkoły, dyskusje, rozmowy, negocjacje, przykład osobisty nauczycieli- wychowawców, pracowników szkoły i rodziców.

Temu zadaniu poświęcone będą różne formy działań i tematyczne zajęcia z wychowawcą prowadzone przede wszystkim aktywizującymi metodami, a ponadto:

- konkursy literackie i plastyczne, gazetki szkolne,
- zajęcia przedmiotowe,
- pokazy filmów,
- spotkania z ciekawymi ludźmi,
- organizowanie pomocy na rzecz innych, wolontariat.

Realizacji zadania sprzyja rzeczowa analiza i interpretacja z uczniami klas pierwszych tekstu ślubowania i „modelu absolwenta LOzOI”.

2.2. Wspieranie rozwoju osobowości ucznia

Każdy uczeń ma prawo do indywidualnego rozwoju cech osobowych, do poznania samego siebie, do kształtowania swojej indywidualności. Rozwojowi osobowości sprzyja samopoznanie, które ma zmierzać do ustalenia celów indywidualnych, związanych z osiągnięciem dojrzałości, przygotowaniem do życia społecznego. Istotnym aspektem jest tu myślenie o swojej przyszłości, ustalanie priorytetów, dalszej drogi edukacyjno – zawodowej.

Człowiek dojrzały to taki, który ma szacunek dla tradycji, zna swoją tożsamość narodową, jest otwarty na poznawanie kultury i historii innych nacji, nie ma uprzedzeń rasowych, narodowych i wyznaniowych. Wychowanie patriotyczne młodego człowieka, problem tożsamości narodowej poruszany jest również na zajęciach z wychowawcą i zajęciach przedmiotowych (np. z języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie).

Dostrzeganiu mocnych i słabszych stron osobowości sprzyjać będą:

- zajęcia grupowe i indywidualne w szkole oraz poza nią (np. w poradniach pedagogicznych),
- indywidualna opieka nad uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- aktywizujące metody (np. drama, happening, dyskusja, debata), które wskażą, jak bronić własnych poglądów, jak ujawniać swoje zdanie,
- treningi postaw prospołecznych, socjoterapia, wsparcie psychologiczne – pedagogiczne w zależności od potrzeb indywidualnych,
- imprezy i uroczystości wewnętrzzszkolne,
- wyjścia do muzeów, kina, teatru, Książnicy Pomorskiej, spotkania z twórcami szczecińskimi.

2.3. Wspieranie społecznego rozwoju ucznia

Rozwój społeczny ucznia przebiega w różnych zakresach, wspomagając ten rozwój, nie można zapominać o jednostkowych predyspozycjach młodego człowieka, a działania wychowawcze mają inspirować do określonych zachowań.

W wychowaniu społecznym ogromne znaczenie mają indywidualne umiejętności komunikacyjne, integrowanie zespołu klasowego, odpowiedni, sprzyjający współdziałaniu, klimat w grupie, umiejętność analizowania i oceny zjawisk interpersonalnych, znajomość różnych ról społecznych, wspierać kształtowanie prawidłowych postaw w rodzinie, wprowadzać i utrzymywać znajomość tradycji, norm, prawa, wiedzy o współczesnym świecie.

Wspierając rozwój ucznia, zmierzamy do jego dojrzałości społecznej, szkoła jest miejscem, w którym uczniowie mogą próbować „wchodzić” w różne role społeczne, a tym samym poszukiwać najodpowiedniejszej dla siebie roli.

Rozwój indywidualny i grupy odbywa się przez współdziałanie, współodpowiedzialność, współtworzenie. Uczniowie są współgospodarzami szkoły, opiniują regulaminy, wskazują swoje zainteresowania i potrzeby, a samorząd uczniowski (wyłoniony w demokratycznych wyborach) organizuje działanie w klasie i szkole, inicjuje zadania, koordynuje prace.

Wspomaganie rozwoju społecznego ucznia odbywa się między innymi poprzez:

- zajęcia z wychowawcą, zajęcia przedmiotowe (np. z języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie).
- imprezy szkolne angażujące w pracę wszystkich uczniów, by każdy mógł znaleźć swoje miejsce (np. Dzień Integracji).
- organizowanie wspólnych wyjść, wycieczek, wyjazdów;
- przygotowanie i przeprowadzenie konkursów, turniejów;
- projektach edukacyjnych - sesje popularnonaukowe, konferencje, debaty, uroczystości
- współpracę ośrodkami opieki społecznej, PCK, domami dziecka i innymi stowarzyszeniami, instytucjami,
- wyjścia do muzeów, projekcja filmów, oglądanie przedstawień teatralnych, poznanie zasobów Książnicy Pomorskiej, spotkania z twórcami szczecińskimi.

2.4. Wspieranie intelektualnego rozwoju ucznia

Wspieranie intelektualnego rozwoju ucznia odbywa się na wszystkich zajęciach przedmiotowych. Podstawowymi zadaniami szkoły w tym zakresie są: budzenie ciekawości poznawczej, opanowanie różnych technik uczenia, opanowanie umiejętności gromadzenia, wyboru, selekcji, syntezy i analizy informacji, rozwijanie umiejętności krytycznego i twórczego myślenia, rozwijanie umiejętności korzystania z nowoczesnych nośników informacji, umiejętności kluczowych.

Na zajęciach przedmiotowych i na zajęciach indywidualnych uczniowie poznają własne możliwości, zdolności, predyspozycje, swoje „mocne” i „słabe” strony. Wyznaczeniu indywidualnych celów intelektualnych służy także poznanie różnych stylów uczenia się, dobra znajomość wymagań edukacyjnych na poszczególne stopnie szkolne. Wspomaganie intelektualnego rozwoju ucznia odbywa się między innymi poprzez:

- konkursy przedmiotowe w szkole,
- udział uczniów w konkursach i olimpiadach poza szkołą,
- „dni” poszczególnych przedmiotów,
- indywidualną pracę z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- przysposobienie czytelnicze i informacyjne, prezentację wiedzy na gazetkach szkolnych,
- stosowanie aktywizujących metod na lekcjach wszystkich przedmiotów,
- sesje popularnonaukowe, projekty edukacyjne,
- gromadzenie wiedzy do debat i dyskusji.

2.5. Wspieranie zdrowotnego rozwoju ucznia

Przez cały okres edukacji będziemy propagować i kształtować właściwe nawyki zdrowotne i higieniczne, promować zdrowy styl życia, wskazywać aktywne sposoby spędzania czasu, sposoby relaksacji. Bowiern wspierając rozwój ucznia, należy pamiętać o zależności między zdrowiem fizycznym i kondycją psychiczną człowieka. W placówce integracyjnej zagadnienia te nabierają szczególnego znaczenia. Bardzo liczymy tu na współdziałanie z rodzicami, dążenie do adekwatnej oceny stanu zdrowia dziecka i jego możliwości, bo właśnie rodzice są „skarbnicą” wiedzy o chorobach, dolegliwościach swoich dzieci, ukazują nam to, co istotne, ważne – szczególnie, gdy młody człowiek przekracza próg naszej szkoły pierwszy raz. W przypadku uczniów niepełnosprawnych dbałości o zdrowie i zdrowy styl życia towarzyszy też pokonanie trudności związanych ze swoją odmiennością, pogodzenie się z konsekwencjami choroby, akceptacja tego, na co nie zawsze mamy wpływ.

W szerszym spojrzeniu dużą rolę w wyborze stylu życia ma świadomość zagrożeń cywilizacyjnych, znajomość sposobów zapobiegania degradacji środowiska naturalnego.

Do upowszechniania zdrowego trybu życia będą wykorzystywane różnorodne formy, sposoby i metody, należą do nich między innymi:

- zajęcia sportowe i rozrywki sportowe, rehabilitacyjne, rekreacyjne,
- propagowanie sportu na gazetkach szkolnych,
- udział młodzieży w zawodach międzyszkolnych,
- włączenie się w ogólnopolskie akcje (np. „Dzień bez papierosa”, „Sprzątanie świata”),
- olimpiady, konkursy, turnieje ekologiczne, przyrodnicze, chemiczne,
- różnorodne akcje proekologiczne (np. zbiórka surowców wtórnych),
- prelekcje, spotkania, warsztaty prowadzone przez lekarzy, pielęgniarki itp.,
- prelekcje dla rodziców,
- konkursy plastyczne i literackie propagujące zdrowy tryb życia, imprezy szkolne (np. Tydzień zdrowia).

Cele kształcenia i wychowania zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego, programach nauczania poszczególnych przedmiotów, specyfika integracyjnej placówki stanowią całość. Przyjęte założenie wszechstronnego rozwoju ucznia opisane w poprzedniej części programu wychowawczo – profilaktycznego stają się podstawą do opracowania w każdym roku pracy planu rozwoju szkoły, tak by jego struktura była spójna z przyjętymi do realizacji zadaniami, celami, z wykorzystaniem zaprezentowanych powyżej form, metod i sposobów realizacji.

To co będziemy realizować w danym roku szkolnym, ujmujemy w następujące cele:

- Wspieranie etycznego rozwoju ucznia,
- Wspieranie rozwoju osobowości ucznia,
- Wspieranie społecznego rozwoju ucznia,
- Wspieranie intelektualnego rozwoju ucznia. Optymalna organizacja procesu kształcenia,
- Wspieranie zdrowotnego rozwoju, profilaktyka zachowań ryzykownych i bezpieczeństwo uczniów,
- Współpraca ze środowiskiem lokalnym i promocja szkoły.

3. Zadania profilaktyczne – zapobieganie narkomanii, agresji i innym zachowaniom ryzykownym

3.1. Założenia ogólne

Nasze liceum obok działalności wychowawczej, edukacyjnej, realizuje zadania z zakresu profilaktyki. Adresatami oddziaływań profilaktycznych są wszyscy uczniowie, ich rodzice/ opiekunowie, nauczyciele i pracownicy szkoły, a naszym dążeniem jest przeciwdziałanie narkomanii, przemocy i agresji oraz innym zachowaniom ryzykownym. Jesteśmy przeświadczeni, że szkoła musi reagować na współczesne zagrożenia, uwzględniając rozpoznanie środowiska szkolnego, w tym głównie czynników ryzyka i czynników chroniących młodzież przed zachowaniami ryzykownymi. Nabiera to szczególnego znaczenia, gdyż publikacje aktualnych badań wskazują na obniżenie się wieku młodych ludzi sięgających po używki i podejmujących zachowania ryzykowne zagrażające ich bezpieczeństwu i życiu.

Wśród głównych czynników ryzyka - sprzyjających zachowaniom ryzykownym mamy:

- Przebywanie w środowisku młodzieżowym akceptującym przemoc i korzystanie z używek,
- Postawy i zachowania rodziców wobec substancji uzależniających,
- Konflikty w rodzinie, brak wsparcia ze strony rodziców, niezaspokajanie potrzeb,
- Choroby przewlekłe, niepełnosprawność, dolegliwości mające wpływ na aktywność,
- Doświadczanie przemocy na terenie szkoły bądź w jej pobliżu,
- Częste spędzanie czasu poza domem,
- Sytuacja szkolna – oceny, wagary, stres,
- Uzależnienie od Internetu, gier komputerowych,
- Wczesny wiek inicjacji: narkotykowej, nikotynowej, alkoholowej, seksualnej,

- Doświadczanie problemów psychicznych, tj. złego samopoczucia, przygnębienia, stresu,
- problemów emocjonalnych.

Wśród głównych czynników chroniących – pozwalających unikać zachowań ryzykownych są:

- Negatywne nastawienie do używania narkotyków i innych używek, postawa asertywna,
- Dobre relacje rówieśnicze i wsparcie przyjaciół, poczucie bezpieczeństwa,
- Dobry kontakt z rodzicami, wsparcie emocjonalne, spędzanie czasu z rodziną,
- Pozytywny stosunek do szkoły i nauki,
- Monitorowanie przez dorosłych form spędzania czasu wolnego, przestrzeganie umów,
- Wiara, udział w uroczystościach i praktykach religijnych,
- Dodatkowe zajęcia i konstruktywne zainteresowania, pasje, hobby,
- Możliwość skorzystania ze wsparcia i pomocy w szkole w sytuacjach subiektywnie trudnych,
- Cele, plany życiowe, edukacyjno - zawodowe, system wartości,
- Dobre zdrowie i samopoczucie, samoakceptacja.

Do najpoważniejszych zaś zachowań ryzykownych zaliczamy: palenie tytoniu (także używanie e-papierosów lub innych akcesoriów o podobnym zastosowaniu), używanie alkoholu, używanie środków psychoaktywnych, np. narkotyków, dopalaczy, środków wziewnych, leków; agresję i przemoc, wczesną aktywność seksualną, zachowania przestępcze, niekontrolowane używanie komputera i Internetu, cyberprzemoc (bądź niekontrolowane używanie telefonu komórkowego). Zagadnieniem, któremu poświęcamy uwagę w codziennej pracy jest zapobieganie agresji i przemocy, ze względu na specyfikę naszej szkoły i szczególne potrzeby uczniów.

Nasza działalność profilaktyczna została tak zaplanowana, aby nie tylko przeciwdziałać pojawieniu się zachowań ryzykownych, zapobiegać patologiom, ale również łagodzić ich skutki. Wychodzimy z założenia, że zwalczanie ryzykownych zachowań młodzieży wymaga ostrożności, wielu umiejętności, wiedzy, że nieostrożne i nieumiejętne upowszechnianie informacji na temat ryzykownych zachowań powoduje (jak wskazują badania) obiektywny wzrost takich zachowań, a silna presja niekorzystnych norm obyczajowych i mody skłania jednostkę do zachowań konformistycznych, nawet wbrew jej chęciom i mimo posiadanej przez nią wiedzy. Dotychczas prowadzona diagnoza wewnątrzszkolna pokazuje, iż młodzież jako przyczyny podejmowania zachowań ryzykownych wskazuje: ciekawość, presję grupy, chęć zaimponowania innym, czy wreszcie sposób na radzenie sobie z osobistymi problemami. Zachowania ryzykowne są nieprawidłowymi sposobami przystosowania się, umożliwiają zaspakajanie niektórych potrzeb młodego człowieka (akceptacji, uznania, przynależności, bezpieczeństwa), redukcję lęku, frustracji.

Jeśli potrzeby są zaspokojone, a młody człowiek zna sposoby na redukcję lęku i frustracji, sięganie po używki jest rzadsze. Dlatego też we wszystkich etapach działalności profilaktycznej, będziemy dążyć do zaspokajania różnorodnych potrzeb psychicznych uczniów, do łagodzenia skutków lęku i frustracji. Z drugiej strony uczniowie podkreślają wiedzę, asertywność, dobre relacje rówieśnicze, poczucie bezpieczeństwa w szkole i jej dobry klimat oraz sprzyjający rozwojowi dom rodzinny. I tak oto sojusznikami w profilaktyce uzależnień i innych zachowań ryzykownych prowadzonej przez szkołę powinni być rodzice (prawni opiekunowie) dzieci. Poszerzając kompetencje w rozwiązywaniu problemów związanych z nałogami i innymi zachowaniami ryzykownymi, korzystamy z pomocy odpowiednich instytucji, zasięgamy opinii specjalistów, a wspomagają nas przedstawiciele różnych instytucji, organizacji i placówek (np. Policji, poradni psychologiczno-pedagogicznych, stacji sanitarno-epidemiologicznych, itp.), z którymi od lat współpracujemy.

Działalność profilaktyczna prowadzona jest w całym trzyletnim cyklu kształcenia w liceum. Trudno podzielić realizację zadań na konkretne, zaplanowane w czasie etapy, bowiem kierunki działania wyznacza diagnoza przeprowadzana wśród uczniów, rodziców (prawnych opiekunów), nauczycieli i innych pracowników szkoły w każdym roku szkolnym. Diagnoza prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a jej wyniki wskazują nam cechy i zachowania uczniów oraz właściwości środowiska społecznego, które mogą wpływać na ogólny potencjał zdrowotny młodzieży, jej odporność na działanie niekorzystnych czynników oraz prawdopodobieństwo pojawienia się zachowań ryzykownych.

Działalność profilaktyczną (oprócz diagnozy) uzależnia się także od obserwacji, wywiadów, które przynoszą wskazówki co do konkretnych potrzeb.

3.2. Cele i treści działań wychowawczo – profilaktycznych.

Podstawowym celem działalności profilaktycznej jest zakwestionowanie niekorzystnych norm, oczekiwań i przekonań oraz zbudowanie w ich miejsce norm, przekonań i oczekiwań prawdziwych, przeciwnych używaniu środków psychoaktywnych i podejmowaniu innych zachowań ryzykownych.

Cele działalności profilaktycznej wiążą się ściśle z celami wychowawczymi, nasze oddziaływania mają wspierać rozwój emocjonalny, moralny, społeczny ucznia, mają ustrzec młodego człowieka przed zachowaniami ryzykownymi, a jeśli już takie miały miejsce – złagodzić ich skutki. Treści profilaktyki są dostosowane do stopnia zagrożenia i wieku rozwojowego uczniów.

Najważniejsze wśród nich obejmują:

- Promocję zdrowia fizycznego i psychicznego oraz zdrowego stylu życia,
- Uświadomienie przyczyn sięgania po środki uzależniające oraz po środki pobudzające (dopalacze), w tym czynniki ryzyka,
- Wiedzę dotyczącą skutków sięgania po środki uzależniające, pobudzające (dopalacze), zakwestionowanie mitów, wiedzę o rodzajach uzależnień – psychicznych i fizycznych, związków między narkotykami (dopalaczami, lekami) a chorobami i zachowaniami ryzykownymi,
- Znajomość przepisów prawnych dotyczących narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, w tym procedur postępowania w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa i występowania zachowań ryzykownych,
- Znajomość instytucji, stowarzyszeń i ośrodków, w których można znaleźć pomoc,
- Kształtowanie zachowań prospołecznych i odpowiedzialności za siebie i innych (np. radzenia sobie z presją grupy, odmawiania, samokontroli, radzenia sobie ze stresem i różnymi emocjami).

Nauczyciele – wychowawcy prowadzący działalność profilaktyczną powinni:

- rozwijać kompetencje wychowawcze i profilaktyczne, działać w sposób konsekwentny i tolerancyjny, wspierać uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia,
- poszukiwać skutecznych metod pracy, wzbogacać swoją wiedzę, współdziałać przy realizacji różnorodnych form i sposobów działań,
- korzystać z doświadczeń innych, dzielić się swoimi doświadczeniami.

Skuteczne oddziaływania profilaktyczne powinny być maksymalnie dostosowane do problemów adresatów. To, co skuteczne w odniesieniu do jednej grupy przeniesione bez niezbędnej adaptacji do innej populacji nie tylko traci swoją skuteczność, ale nasila problemy, którym chcemy zapobiec.

3.3. Metody i formy pracy

Dotychczasowa wiedza i praktyka utwierdza nas w przekonaniu, że nie ma współczesnej szkoły, w której nie pojawiłby się problem zachowań ryzykownych wśród młodzieży. Nie należy demonizować zjawiska używania środków psychoaktywnych przez straszenie czy stosować materiałów, które mogą posłużyć jako instruktaż. Metody stosowane na zajęciach lekcyjnych poświęconych profilaktyce uzależnień powinny być dobierane tak, aby aktywizować uczniów, inspirować do różnych form aktywności, integrować uczniów i zapewnić im poczucie bezpieczeństwa.

Profilaktyka jest prowadzona w szkole:

- Na zajęciach z wychowawcą, różnych zajęciach przedmiotowych (np. na biologii, chemii, wychowaniu fizycznym, psychologii, pedagogice i innych), przy okazji;
- Na zajęciach pozalekcyjnych, uwzględniających potrzeby i zainteresowania uczniów,
- Na zajęciach socjoterapeutycznych, treningu umiejętności i innych zajęć o charakterze terapeutycznym,
- W trakcie spotkań z rodzicami wychowawców i specjalistów,
- W trakcie kontaktów szkoły z różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami,
- Podczas wydarzeń i uroczystości szkolnych (np. „tydzień dla zdrowia”),
- W ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej uczniom,
- interaktywnych wykładach, prelekcjach, warsztatach, projektach, kampaniach społecznych,
- profesjonalnych programach (np. program „ARS, czyli jak dbać o miłość”) itp.

W oddziaływaniach profilaktycznych w Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Integracyjnymi koordynatorami działań są wychowawcy klas, nauczycieli, psycholog i pedagog szkolny, wszyscy pedagodzy - specjaliści. Oddziaływania profilaktyczne zawsze dostosowuje się do konkretnych potrzeb, szkoła stara się pomóc również tym uczniom, którzy znajdują się w trzeciej grupie zagrożenia. Szkoła współpracuje z instytucjami, stowarzyszeniami i placówkami pomocy.

Realizacja działalności wychowawczej i profilaktycznej stanowi całość, która umożliwia wspomaganie wszechstronnego rozwoju młodego człowieka, świadomego istniejących zagrożeń i potrafiącego sobie z nimi radzić. Naszym celem jest także wyposażenie uczniów w umiejętności, które pozwolą im skutecznie rozwiązywać problemy i szukać właściwej pomocy, gdy będą tego potrzebowali.

Szczegółowy plan jest elastyczny, otwarty na pojawiające się potrzeby, ujmuje zadania i wydarzenia organizowane przez nas, ale też nowe pojawiające się projekty, spotkania, szkolenia itp., w których możemy uczestniczyć wraz z uczniami. Część działań, które proponujemy, umożliwia realizację jednocześnie kilku zadań, a służą im odpowiednio dobrane metody, formy

A główne zadania, jakie sformułowaliśmy są następujące:

- Diagnoza środowiska szkolnego w zakresie profilaktyki narkomanii i innych zachowań ryzykownych
- „Puszka Pandory” - przeciw zachowaniom ryzykownym
- „Razem raźniej” integracja, porozumienie, asertywność, zachowania prospołeczne
- „Życ – czyli jak...?” – twórczy, bezpieczny i zdrowy styl życia
- „W wirtualnym świecie” - zagrożenia w sieci
- „Nikotyna – nie, dziękuję”
- „Oblicza tożsamości”

4. Procedury postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa

4.1. Procedura postępowania w sytuacji, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń, przebywający na terenie szkoły, znajduje się pod wpływem alkoholu:

1. Nauczyciel, który zauważył zaistniałą sytuację powiadamia o swoich podejrzeniach wychowawcę, pedagoga lub psychologa szkolnego oraz Dyрекcję.
2. Nauczyciel/wychowawca odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego. Powinien stworzyć warunki zabezpieczające zdrowie i życie ucznia.
3. Nauczyciel/wychowawca wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia. W sytuacjach nagłych, zagrażających życiu lub zdrowiu ucznia powiadamia pielęgniarkę bądź osobiście udziela pomocy medycznej.
4. Nauczyciel/wychowawca zawiadamia rodziców lub opiekunów prawnych i zobowiązuje ich do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.
5. W przypadku odmowy odebrania dziecka ze szkoły przez rodziców, o pozostaniu ucznia w szkole, przewiezieniu do placówki służby zdrowia lub przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
6. Nauczyciel/wychowawca zawiadamia policję, jeżeli uczeń znajdujący się pod wpływem alkoholu zachowuje się w sposób agresywny lub gorszący bądź zagraża zdrowiu lub życiu innych. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5‰ alkoholu lub 0,25mg alkoholu w 1dm³ wydychanego powietrza) policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień lub policyjnych pomieszczeń dla zatrzymanych. O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców lub opiekunów prawnych ucznia oraz Sąd Rodzinny, jeżeli uczeń nie ukończył 18 lat.
7. W przypadku gdy szkoła wykorzystwała wszystkie dostępne środki wychowawcze, a nadal powtarzają się przypadki, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych na terenie szkoły, dyrektor ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) lub Sądu Rodzinnego.
8. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie na mocy Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dn. 26 października 1982 r. Należy o tym fakcie powiadomić policję, w której kompetencji leży podjęcie dalszych kroków.

4.2. Procedura postępowania w przypadku zażywania przez ucznia narkotyków lub gdy zachodzi podejrzenie, że na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem środków odurzających:

1. Nauczyciel, który powziął informację o takim zdarzeniu, niezwłocznie informuje o swoich przypuszczeniach wychowawcę, pedagoga lub psychologa szkolnego.
2. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty grupy, ale ze względu bezpieczeństwa nie pozostawia go samego. Stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone życie ani zdrowie ucznia.
3. Nauczyciel/wychowawca niezwłocznie wzywa lekarza (pogotowie ratunkowe) w celu stwierdzenia odurzenia i ewentualnie udzielenia pomocy medycznej uczniowi. W miarę możliwości ustala, jaką uczeń zażył substancję i w jakiej ilości.
4. Nauczyciel/wychowawca niezwłocznie zawiadamia o powyższym fakcie dyrektora szkoły. Następnie powiadamia rodziców ucznia (np. telefonicznie), których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania podopiecznego ze szkoły. Gdy rodzice lub opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostawieniu ucznia w szkole bądź o przewiezieniu do placówki służby zdrowia, lub o przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszy policji decyduje lekarz po ustaleniu stanu zdrowia w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia policję, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych, odmawiają przyścia do szkoły, a uczeń jest agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia lub zagraża zdrowiu i życiu innych osób.
6. Dyrektor przedstawia rodzicom sytuację ucznia oraz dotychczasowe ustalenia. Rodzice podejmują decyzję co do dalszego postępowania z uczniem i przejmują nad nim opiekę.
7. Dyrektor stosuje karę regulaminową wobec ucznia. Ustala z wychowawcą, rodzicami zasady dalszego postępowania.
8. Wychowawca wraz z pedagogiem lub psychologiem szkolnym przeprowadzają zajęcia w klasie na temat szkodliwości zażywania narkotyków. Podejmują działania promujące zdrowy styl życia.
9. Dyrektor szkoły konsekwentnie zgłasza policji każdy powtarzający się lub nowy przypadek ucznia zażywającego narkotyki lub inne substancje psychoaktywne.

4.3. Procedura postępowania w przypadku gdy nauczyciel lub inny pracownik niepedagogiczny dostrzegł, że uczeń pali papierosy, używa e-papierosa lub innych akcesoriów o podobnym zastosowaniu na terenie szkoły bądź w jej bezpośrednim otoczeniu:

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły, dostrzegając zaistniałą sytuację, powiadamia wychowawcę klasy, pedagoga lub psychologa szkolnego.
2. W sytuacji, gdy uczeń zaśmieca teren szkoły lub miejsce znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu placówki nauczyciel/wychowawca obliżuje ucznia do posprzątania owego miejsca.
3. Nauczyciel/wychowawca w porozumieniu z pedagogiem lub psychologiem szkolnym wyjaśnia zaistniałą sytuację i udziela mu nagany wychowawcy klasy.
4. W przypadku ponownego zaistnienia sytuacji należy o tym fakcie powiadomić dyrektora szkoły oraz wezwać rodziców lub opiekunów prawnych i przeprowadzić w ich obecności rozmowę wychowawczą z uczniem. Dyrektor szkoły może ukarać ucznia naganą.
5. W przypadku dalszego niestosowania się do zakazu palenia, używania e-papierosa lub innych akcesoriów o podobnym zastosowaniu na terenie szkoły i jej najbliższym otoczeniu oraz wykorzystania wszystkich środków wychowawczych w porozumieniu z dyrektorem szkoły należy wezwać policję lub straż miejską w celu udzielenia uczniowi mandatu.

4.4. Procedura postępowania w przypadku ucznia sprawiającego trudności wychowawcze (zachowania utrudniające prowadzenie zajęć, agresja fizyczna, psychiczna i słowna, straszenie i szantażowanie kolegów):

1. Nauczyciel dostrzegając zaistniałą sytuację zwraca uczniowi uwagę, zmusza go do zaprzestania naganego zachowania. Wpisuje uwagę do dziennika lekcyjnego. O zdarzeniu informuje wychowawcę klasy.
2. Nauczyciel/wychowawca informuje o tym fakcie pedagoga lub psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły.
3. Nauczyciel/wychowawca przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z uczniem i świadkami zdarzenia.

4. Nauczyciel/wychowawca powiadamia rodziców ucznia o zaistniałej sytuacji i prosi o niezwłoczne przybycie do szkoły.
5. Nauczyciel/wychowawca w obecności psychologa lub pedagoga szkolnego przeprowadza rozmowę z uczniem i jego rodzicami. Informuje rodzica o możliwościach pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla ucznia i rodziców.
6. Wychowawca wraz z pedagogiem lub psychologiem szkolnym przeprowadza zajęcia wychowawcze, poruszając tematy związane z agresją rówieśniczą lub organizuje pomoc specjalistyczną uczniowi i jego rodzicom, jeśli zachodzi taka potrzeba
7. Dyrektor stosuje karę regulaminową wobec ucznia. Ustala z wychowawcą, rodzicami zasady dalszego postępowania.
8. W sytuacji gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem lub psychologiem szkolnym), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, dyrektor szkoły powiadamia sąd rodzinny lub policję.

4.5. Procedura postępowania w przypadku ucznia podejmującego zachowania autodestrukcyjne, w tym próbę samobójczą, samookaleczenie, samobójstwo ucznia.

W przypadku zaobserwowania lub uzyskania informacji, że uczeń planuje podjąć próbę samobójczą, każdy pracownik LO z OI powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły, wychowawcę, pedagoga szkolnego/ psychologa szkolnego lub innego specjalistę. Należy podjąć kroki w celu ustalenia, przesłanek występujących u danego ucznia i wskazujących na podjęcie działań autodestrukcyjnych.

Następnie zespół obecnych przy zdarzeniu pracowników:

1. Przeprowadza analizę sytuacji szkolnej i rodzinnej ucznia w celu ustalenia przyczyny zmian w zachowaniu ucznia.
2. Przekazuje informację o zagrożeniu rodzicom.
3. Ustala z rodzicami ucznia zasady wzajemnych kontaktów, zaproponowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły lub poza nią.
4. Powiadamia zgodnie z decyzją dyrektora grono pedagogiczne o zaistniałej sytuacji.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo (informacja od samego ucznia, kolegów, rodziny, osób postronnych):

1. Wychowawca, pedagog szkolny/ psycholog szkolny lub inny specjalista oraz dyrektor szkoły diagnozują sytuację i podejmują następujące działania:
 - a. nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce;
 - b. informują o uzyskanej informacji i potencjalnym zagrożeniu rodziców;
 - c. przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa ucznia odpowiednim instytucjom (np. policji).

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą:

Po uzyskaniu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog szkolny/ psycholog szkolny lub inny specjalista podejmują następujące działania:

1. Jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca, (nauczyciel, pracownik)
2. powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, a ten rodziców/opiekunów prawnych, odpowiednie służby.
3. Dyrektor szkoły, pedagog szkolny oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z uczniem i rodzicami oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
4. Jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu szkołę, dyrektor szkoły, pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
5. Przy próbie samobójczej dyrektor informuje Radę Pedagogiczną pod rygorem tajemnicy o zdarzeniu w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli.
6. Wychowawca, pedagog szkolny/ psycholog szkolny po konsultacji z innymi specjalistami planują dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery

życzliwości i wsparcia oraz przekazuje rodzicom informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą.

7. W uzasadnionych przypadkach dyrektor lub pedagog szkolny po rozpoznaniu sytuacji może wystąpić do sądu rodzinnego o zbadanie sytuacji rodzinnej ucznia.
8. W przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji.
9. Pedagog szkolny/ psycholog szkolny lub inny specjalista oraz wychowawcy udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły.

W przypadku dokonania przez ucznia samobójstwa następuje:

1. Zebranie wstępnych informacji o okolicznościach zdarzenia i przekazanie ich dyrektorowi szkoły.
2. Zawiadomienie organu prowadzącego i nadzorującego szkołę przez dyrektora szkoły.
3. Zebranie zespołu pedagog szkolny/ psycholog szkolny lub inny specjalista oraz
4. wychowawcy i wspólne podjęcie dalszych działań.
5. Poinformowanie nauczycieli o zdarzeniu na Radzie Pedagogicznej.
6. Poinformowanie uczniów na forum klasy przez wychowawców, udzielenie im wsparcia
7. Stworzenie uczniom możliwości uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.

5. Współpraca z rodzicami

Aby proces wychowawczy, w tym działalność profilaktyczna, był w jak największym stopniu skuteczny, konieczna jest ścisła współpraca z rodzicami (prawnymi opiekunami). Działania nauczycieli mają wspierać rodziców (prawnych opiekunów) w wychowaniu. Rodzice (prawni opiekunowie) nie są grupą homogeniczną, prezentują różne postawy i oczekiwania wobec szkoły. Działania nauczycieli, sposoby kontaktów z rodzicami (prawnymi opiekunami) muszą tę różnorodność uwzględnić.

Kontakty z rodzicami (prawnymi opiekunami) mają charakter spotkań indywidualnych i zbiorowych. Częstotliwość spotkań wyznaczają konkretne potrzeby.

Przy okazji pierwszych spotkań z rodzicami (prawnymi opiekunami) nauczyciele przedstawiają tradycje i zwyczaje szkoły, informują o systemie kształcenia, celach i zadaniach szkoły, regulaminach i programach, wymaganiach edukacyjnych na poszczególne stopnie szkolne.

Rodzice (prawni opiekunowie) i nauczyciele muszą ustalić sposoby kontaktu, aby na bieżąco można było informować o postępach i trudnościach dzieci.

Zadaniem szkoły jest pomaganie rodzicom (prawnym opiekunom) w pokonywaniu trudności wychowawczych i dydaktycznych dzieci, wspieranie aktywnych postaw rodziców (prawnych opiekunów) wobec szkoły, dążenie do integracji pomiędzy rodzicami (prawnymi opiekunami), dziećmi i nauczycielami. Wspieraniu rodziców (prawnych opiekunów) służą także indywidualne kontakty z psychologiem i pedagogami, rozmowy indywidualne z nauczycielami.

Treści wychowawczo - profilaktyczne odnoszą się również do rodziców (prawnych opiekunów). Rzetelna wiedza o zachowaniach ryzykownych pomoże rodzicom zaobserwować je u dzieci, poznać istotę problemu, podjąć współpracę ze szkołą. W profilaktyce uzależnień można wykorzystać następujące treści kierowane do rodziców:

- świat nastolatka, jego rozwój i potrzeby,
- komunikacja i relacje w rodzinie, zasady profilaktyki domowej,
- umiejętności wychowawcze, ustalenie zasad i granic,
- szczegółowe informacje o uzależnieniach i możliwości uzyskania pomocy konsekwencje i procedury postępowania w szkole i współpracy z Policją w sytuacji zagrożenia.

Większość kontaktów z rodzicami (prawnymi opiekunami) ma miejsce przy okazji tzw. spotkań z rodzicami. Spotkania z rodzicami mogą przybierać różnorodne formy: warsztaty, dyskusje, prelekcje, wykłady, pogadanki. Oprócz zebrań, na których rozwiązuje się problemy, informuje o bieżącej sytuacji, rodzice (prawni opiekunowie) uczestniczą w uroczystościach szkolnych, zapraszani są na „odświeżne” spotkania, na których ich dzieci są gospodarzami.

Współpraca z rodzicami (prawnymi opiekunami) odbywa się także w ramach działania Rady Rodziców w LOzOI.

6. Ewaluacja w procesie wychowania

Klasyczna ewaluacja dotyczy sprawdzenia stopnia osiągnięcia celów. W naszym programie z rozmysłem nie wyznaczyliśmy celów wychowawczych, wyszliśmy bowiem z założenia, że nie ma możliwości osiągnięcia modelowych efektów wychowawczych u wszystkich uczniów danej szkoły, nie można też procesu wychowania opisywać w sposób statystyczny. Przeprowadzana w każdym roku szkolnym diagnoza ma wspierać działania. Ewaluacji podlegają różne zadania. Oceny i opinie będą uzyskiwane od rodziców (prawnych opiekunów), uczniów, nauczycieli.

Oczekiwania rodziców (prawnych opiekunów) wobec szkoły, ich spostrzeżenia na temat efektów dydaktycznych i wychowawczych, w tym profilaktycznych, będą badane między innymi ankietami.

Uczniowie swoje zdanie wyrażają w formie anonimowych ankiet, ale również przydatne w ewaluacji będą karty samooceny zachowania, które wykorzystują wychowawcy w bezpośredniej pracy z uczniami.

Nauczyciele analizują swoje działania dokonując samooceny lekcji, samooceny pracy całorocznej. Mają również możliwość wypowiedziania się na temat pracy dyrekcji.

Aby uzyskać informację zwrotną o realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły prowadzone będą:

- obserwacje,
- rozmowy,
- ankiety.

W badaniu jakości oddziaływań wychowawczych przydatna jest również analiza dokumentów szkoły. Wartość diagnostyczną mają także arkusze osiągnięć szkoły i arkusze osiągnięć uczniów LOzOI. Każdego roku prowadzimy wewnętrzne diagnozy, badania, wielospecjalistyczną ocenę funkcjonowania ucznia, gromadzimy dane z pracy zespołów przedmiotowych, zapisujemy wnioski z posiedzeń rad pedagogicznych, uzyskujemy informacje zwrotne od rodziców, uczniów.

Na tej podstawie możemy modyfikować nasze działania i podnosić ich efektywność.

7. Model absolwenta Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Integracyjnymi

